

KALAUZ

AZ EMBERBARÁTI OKTATÁS ÉS NEVELÉS TERÉN. HAVI FOLYÓIRAT.

A testi és szellemi fogyatkozókat gyámolító országos egyesület hivatalos közlönye.

A lap 1—3—5—7—9 számait

az egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó utolsó napján.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint 15 kr.
Egyes szám ára: . . . 25 kr.	Budapest, VIII., Sándor-utca 38.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Egyesületi közlemények. — Tanév elején. *Heródek Károly*. — Gyermekvédők congressusa. — Hazai intézeteink és iskolánk. — Külföldi szemle. — Vegyesek.

Egyesületi közlemények.

A nyári általános szünetek után egyesületünk igazgatóbizottsága szeptember hó 1-én tartotta meg első gyűlését. Rakovszky István úr ö Nagyméltósága elnöklete alatt. A gyűlésnek legfontosabb tárgya az asylumba felvételt kérők folyamodványainak elintézése volt. A mult iskolai év végén ugyanis két fiu és két leány tanulmányaikat befejezték s ennél fogva az asylumot is elhagyták. Ezeknek a helyeire a budapesti siketnéma-iskola igazgatója utján és ajánlásával 12, a titkári hivatal utján közvetlenül pedig még 4 iskolába járó gyermekért érkeztek be folyamodványok, mindannyija a legszegényebb sorsu szülők gyermeke, a kikre nézve nem csak egészségi, de nevelési szempontból is kívánatos volt, hogy elhelyezést kaphassanak. A gyermekek körülményeiről az elnökség is kellő tájékozást szerzett s meggyőződött arról, hogy a szülők nemcsak szegények, de jó nagy részük nyomorban él. Igazán kínos munkája volt ezért a bizottságnak, mikor egyesületünk anyagi helyzetére való tekintettel csak ötnek nyújthatta a felvétel kedvezményét, kínos annak az öt gyermeknek kiválasztása. Végre a legmesszebb s a székes főváros belterületén kívül lakók gyermekeire esett a választás, a többieknek a kérvényei a szakosztálynak adattak ki intézkedés végett.

A gyűlés különben a következőkép folyt le:

Elnök úr üdvözölte a megjelent tagokat s bejelentette, hogy a gyűlésről távolmaradásukat kimentették Kléh István és Neuschloss Marcell alelnök úrak, Rakovszky Istvánné úrnő és Pivár Ignác bizottsági tagok.

Tagilletmény.

A „Pesti Hazai Első Takarékpénztár“ megküldte a jelen év első feléről a folyószámla kivonatát, melynek végösszege 7046 frtot tesz ki. Kiadatott felülvizsgálás végett a számvizsgálóknak.

A „Klotild szeretetház egyesület“ arra kérte fel egyesületünket, hogy a szeretetházból gyenge észtehetsége folytán kiküszöbölt egy védenczének a hülyék-intézetébe való elhelyezését segítsük elő. — A bizottság a hülyék ügyével foglalkozó szakosztályt kérte fel vélemény adásra, illetőleg az intézkedések megtételére.

Egy később siketült egyén érdekében, a ki cipész műhelynek felszerelése végett egyesületünkhöz fordult gyámolításért özv. hevesi Bischitz Dávidné úrnőtől kérelmeztünk egy cipész varrógépet. Kérelmünket a nevezett úrnő nagylelkűen teljesítette is és a gépet engedélyezte. — A bizottság hálás köszönetének adott kifejezést e nagylelkű adományért s tudomásul vette, hogy a bizottság nevében az elnökség köszönő-iratot küldött özv. hevesi Bischitz Dávidné úrnőnek.

Somogyvármegye főispánjának hivatalos értesítése, a kaposvári siketnéma-iskola részére küldött felszerelési tárgyak hiánytalan átvételéről s ennek kapcsán a főispán köszönete a nyújtott nagylelkű támogatásért, — kellemes tudomásul vétetnek.

Özv. Biedermann Jakabné váczi lakosnak, beteg siketnéma mostoha leánya ápolására 15 frt segély utalványoztatott ki elnökileg. — A bizottság ezen intézkedést jóváhagyólag veszi tudomásul.

Titkár jelenti, hogy a múlt tanév végén iskolai tanulmányainak befejezése folytán az asyllumot elhagyták:

Konrád Ferencz és Nagy József fiuk, továbbá Kéber Mária és Stokosza Katalin leányok. A múlt évben felvettek közül tehát csak hárman, ugymint Kéber Anna, Petykó Irma és Kämerle Mária maradnak továbbra is az asyllumban. — A bizottság titkár jelentését tudomásul veszi.

Titkár bemutatja Skrabák Ferencz Kőbányán lakó vasuti munkás (2 siketnéma gyermekért), özv. Blau Czeczilia Újpesti lakós, Csille Ferencz napszámos kérvényeit, továbbá a budapesti siketnéma-iskola igazgatója útján és ajánlásával beküldött következő kérvényeket:

Böhm Károly óbudai lakos éjjeli őr,
Czinege Vincze óbudai lakos téglagyári munkás,
Kálmán Imre VI. ker. lakos napszámos,
Ramhalter Béláné IX. ker. lakos napszámos,
Fabó Mária kőbányai lakos napszámos,
Wegner Ferencz IX. ker. lakos napszámos,
Wohlmuth Mihály zebegényi lakos napszámos. (unokájaért)
Rakita Ferencz VIII. ker. lakos napszámos,

Májrának Ferencz Angyalföldi lakos napszámos,
 Cserven I. Sóskuti lakos napszámos,
 Gyolcs Miklós IX. ker. lakos malom munkás,
 Fédor Márton IX. ker. lakos cipész,

siketnéma gyermekeiknek az asylumba való felvétele érdekében. A szülők szegénységéről az elnökség meggyőződést szerzett. — A bizottság hosszas tanácskozás és az egyesület pénzügyi helyzetének mérlegelése után a siketnéma-iskola igazgatója által is ajánlt gyermekek közül az iskolától messzebb, illetőleg vidéken lakók közül felvette: Böhm József, Czinege Vincze, Fabó Flórián, Forgách György, (Wehlmuth Mihály unokája) és Cserven Róza siketnémákat, a többieknek kérvényeit intézkedés, esetleg javaslat tétel végett kiadta a siketnémák ügyével foglalkozó szakosztálynak.

Az asylumban szükséges pótlások beszerzésével — a megfelelő szakosztály bizatott meg

Több kérvény a megfelelő szakosztályoknak adatott ki javaslat tétel végett.

A mult igazgató-bizottsági gyűlés óta a tagok sorában a következő változások fordultak elő: Meghaltak: Schmidt György és Szemery János, kilépésüket bejelentették, Grün Márk, Fischer Béla, Keller Gyula, Kribl Sándor. Ezeknek nevei a névsorból töröltetni rendeltettek. Új tagokul beléptek: alapító tagokul: Dr. Korányi Sándor, Édeskuty Jenő, Galilei páholy, Hauszmann Alajosné, gróf Pejacevich Arthurné, ifj. Luczenbacher Pál, Makó város; pártoló tagokul: Madarász Lajosné (N. Mihály,) Czibur Bertalanné (N. Mihály,) Nagy mihályi takarékpénztár, Abeles Zsigmond; rendes tagokul: Weninger Vincze, Danis Vilmos (Arad), Megyeri János (Arad), Kolozsi Sándor (Arad), Mészáros János (Arad), Kovács György (Arad), Filipek Ferencz, Maybaum Károly, Gönczy Gábor és Soós Ferencz (Szent-Gothárd), Dr. Holländer Sámuel, Havas Béláné, Szombati Jánosné, Tüzes Katalin, Katona Istvánné, Vékony Ferenczné és özv. Roth Pálné (Deés), Németh László, Váradi Zsigmond, Nedeczky Flóris (Ersekújvár), Medgyesi János (H.-M.-Vásárhely) Abonyi János (Zenta); összesen 35-en, kikkel az egyesület tagjainak a száma 805-re szaporodott.

Ezzel a gyűlés véget ért.

Részvét nyilatkozat. Egyesületünk egyik buzgó és tevékeny női alelnökét Hampel Józsefné úrnót súlyos vesztesség érte nagynevű atyjának Pulszky Ferencznek elhunytával. Ez alkalomból alelnöknő ő Nagyságához a következő részvét iratot intézte egyesületünk elnöksége:

Nagyságos Asszonyunk !

Azon fájdalmas veszteség felett, mely szeretett atyjának — a világhírű tudósnek — hálával érte, engedje meg Nagyságos Asszonyunk, hogy mi is mélyen érzett részvétünknek adhassunk kifejezést. A Mindenható nyújtson a fájdalomban enyhülést, a veszteségben vigasztalást azon tudatban, hogy a megboldogult elköltözését nem csak hazánk, de a művelt nyugat tudományos világa is gyászolja és siratja.

Fogadja Nagyságos Asszonyunk újból is részvétünknek kifejezését, mely után maradtunk

Budapest, 1897. szeptember hó 14-én.

A „testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület“ nevében.

Kérelem egyesületünk tagjaihoz. Tagsági díjaink beszedése a nyáron szünetelt, kiadásaink azonban szaporodtak s különösen asyllumunk fenntartási költségei emelkedtek. Egyesületünk tisztelt tagjait ezuton is kérjük, hogy ne várják be, míg a pénzbeszedő a nyugtát lakásaikra viszi, hanem sziveskedjenek azt a csekély 1 frtot a pénztárnok czimére (Dr. Szabó József, Erzsébet-körút 1. sz.) beküldeni, hogy a folyó kiadások fedezésére elegendő pénzzel rendelkezessünk.

Nyugtázás. Egyesületünk tagja közül tagsági díjaikat 1897. szept. hó 25-ig befizették: alapító tagsági díjakat: Gróf Pejacevich Arturné 25 frt, Hungária páholy 5 frt (1896.), Pivár Ignác 5 frt (1896.). Reform páholy 5 frt (1896.), Homolka György 5 frt (1896.), Holtzspach A. fiai 5 frt (1896.), ifj. szobi Luczenbacher Pál 25 frt, Jászladány község 10 frt (1896/97.), Kolozsvar város (1896.) 5 frt.

Rendes tagsági díjakat: Dr. Venetianer Lajos (1896.), Leitner Károly (1896.), Arató Gyula (1896.), Adriányi Emil (1896.), Mértay Benedek (1896.), Dr. Högyes Endre (1896.), Balogh Jenő (1896.), Dr. K. Lippich Elek (1896.), Aigner Sándor (1896.), Dr. Szabó Sándor (1896.), Dr. Szabó Sándorné (1896.), Kozma István (1896.), Pauer Bonaventura (1896.), Lantos Vilmos (1896.) Kribl Sándor (1896.), Eckermann Ede (1896.), Malmarits Ignác (1896.), Moricz György (1896.), Dr. Griesbach Ágoston (1896.), Mialovich Mór (1896.), Endlich József (1896.), Endlich Józsefné (1896.), Neuschloss Gyula (1896.), Kun Sámuel (1896.), Lingauer Jenő (1896.), Radisits Jenő (1895-96.), Mérő Lipót (1896.), Klein Zsigmond (1896.) Szilágyi Vincze (1896.). Sători Jakab (1896.), Egyed Sándor (1896.), Mészáros János, Gligor Peter, Nábráczky Gyuláné, ifj. Lázár Farkasné, Szokolay Zsigmondné, ifj. Ádám Rezső,

Szalay Imre (1894-95-96.), Fay Adrienne (1896.), Piacsek Károly (1896.), Majthényi Ádám (1896.), Velzer Kálmán (1896.), Kovács Gyula (1896.), özv. Levatic Mária (1896.), Gaal Lajos (1896.), Jávor Endre (1896.), Geszt község (1896.), Kontra Kálmán (1896.), Gogolák József (1896-97.), Mező-Gyán község (1896.), Pfeifer Manó (1896.), Blauhorn Jenő (1895-96-97.), Avarffy Gyula (1896.), Taritzky Ferencz (1896-97-98.), Laber Béla (1896.) Vadkerty Mihály (1896.), Roheim Sándor, Rötzer Ferencz, Hegedüs Adolf, Glük Frigyes, Glatz János, Rechnitz H. M., dr. Kiss Emil, Deutsch Adolf, Dobozy István (1896.), Jávor Endre, Horváth Antal (1896.), Horváth Antalné (1896.), Nedeczky Flóris.

Budapest, 1897. szeptember hó 15-én, Dr. Szabó József pénztáros.

Adományok. Egyesületünk céljainak előmozdítására újabban a következő adományokat kaptuk: Szolnok-Doboka megye pénztárától 9 frt 25 kr., Nagy-Szalontai takarékpénztártól 3 frt, Villányi Alajos úr gyűjtése útján 9 frt 50 kr., (A gyűjtőiben adakoztak: Dr. Oe. K. 1 frt, N. N. 3 frt, Fluck Gusztáv 1 frt, Böckh Mór 3 frt, Hromadó József 1 frt, N. N. 50 kr.), Segesvár város tanácsától 3 frt 40 kr. A nemesszivű adakozóknak hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

Tanév elején.

Ismét a tanév elején állunk, alig pihentük ki az előző évi munkálkodásunk fáradságát, már bekukkant a másik, az új tanév.

Munkára fel! hallatszik a belső, hívó szózat; pezsdül a vér, újult erővel fogunk a munkához, ambícióval kezdeni újra, hogy így kítartóan elérhessük az év végét s majdan elmondhassuk; jól kezdtük, jól végeztük, elértük a kívánt sikert, a ránk bízott feladatnak emberül megfeleltünk.

Adja Isten, hogy munkánk, melyhez ez évben fogtunk, ne csak sikerrel fejeződjék be, hanem annak meg legyenek gyümölcsei, meg legyenek részünkről, meg legyenek a gyermekek részéről.

Nagy feladata van egy siketnéma tanítónak, kettős buzgalom kell ahhoz, hogy abból a szerencsétlen gyermekből beszélni tudó, értelmes embert csináljunk, illetve neveljünk. A fizikai erő párosulva a lelki erővel, kell hogy működjék, hogy

a Megváltó egy szava „hefata“ által elért csodát mi is megközelíthessük.

S eme buzgalmunkban számítunk elöljáróink támogatására is. Csak így lehet, csak így tudjuk teljesíteni, megoldani feladatunkat.

* * *

Sokra van szüksége a tanítónak, hogy elérhesse célját, hogy igazán megfelelhessen feladatának.

Itt az év eleje, megkezdődnek a beiratások, ez igen könnyű dolognak tűnik fel, pedig — pedig nem úgy van. Nálunk a statisztika készítése képezi ez alkalommal lényeges munkánkat. A hivatalosan megállapított adatok nem kielégítők. Nekünk ismernünk kell annak a siketnéma, vagy egyáltalában szervileg beteg gyermeknek, kit oktatásra felvesszünk, születéstől kezdve egész ekkorig azon változásokat, melyeken úgy psicho- mint fiziologiailag átment. Sőt azt mondom, kivált kezdetben, ki kell terjeszkednünk rokon águkra is, az ott előforduló betegségekre, nyavalyákra. Esetleg házasságokra is, mert csak így tudhatjuk meg a siketnémaság s egyéb szervi fogyatkozás okát. Ennek alapján lehet az átöröklés törvényeit illetőleg bizonyos conclusiókat levonni.

Ilyen levezető statisztikánk még mindig nincs, *Borbély Sándor* csinálta meg a millennium évében a váci intézet évkönyveiből „96. év“ kimutatását, melyben igen-igen lényeges adatokra bukkanunk, de mindazonáltal sajnálattal érezzük, hogy a lelkiismeretesen, szakszerűen összeállított statisztika nagyon is hiányosan tárja fel az adatokat. S ennek okául nemcsak a szülőket, hanem első sorban magunkat állíthatjuk oda.

Ez a statisztika nem elég.

Hisz ha valaki tudományos kutatásokat akar eszközölni s hozzánk fordul adatokért, nem vagyunk képesek neki ilyen-nel szolgálni, nem tudunk biztos adatot adni. S bizony a mai viszonyok között elfoghat a szégyenkezés.

* * *

Tanításunk sikere szempontjából egy igen fontos ténykedés válik az év elején szükségessé, sőt ez a jó tanítónak s a helyes tanításnak elodázhatlan kelléke.

Ez a tanterv megállapítása.

Ma még nem vagyunk abban a helyzetben, hogy ezzel rendelkezni s ezért helyén valónak találtam annak szükségességét is röviden felemlíteni.

Terv kell mindenütt, terv nélkül még az egyszerű munka sem indulhat el. Terv nélkül munkánk céltalan, nem találjuk meg a helyes utat. Szükségét érzi annak mindenki, a kiből a tanítás sikere utáni vágyakozás él.

Jól lehet felsőbb helyről jóváhagyott tantervünk még nincs, azért minden tanító készít magának egy útmutatót, vagy nevezzük azt tantervnek, felosztja magának az anyagot s rendezi azt jobb belátása s didacticai tapasztalatai szerint.

De hol találjuk még ezek között az egyöntetűséget?

Nem szorul a tanterv szükségessége hosszabb fejtegetésre, érzi annak jelentőségét mindegyikünk.

* * *

Van még egy fontos dolgunk a tananyag összeállítása.

Elején azt mondtam, hogy szünetekben kinyugodhatjuk fáradozásunkat.

Tévedtem. A siketnéma tanítónak nincs pihenője. A szünetben állítja össze a következő tanév anyagát, ilyenkor tervez, speculál, mit és hogyan, mily mértékben kell előadni. Megállapítja az előadás módját, kiküszöböli a kevésbé alkalmas részeket. Szóval tesz, vesz, munkál, hogy elkészülve lélekben erősen foghasson a reá bízott dolog elvégzéséhez.

Ebből kifolyólag nagyon helyén van, mint már egyes helyeken gyakorolják is, ha az osztályokba sorolást nem az év elején, hanem a tanév végén végezzük el.

* * *

Végül még van néhány szavam.

Tudjuk mindannyian, hogy csak maroknyian vagyunk. S e maroknyi sereg nem mondom álljon Leonidas katonáiból, hanem csak olyan harcosokból, kik saját ügyüket mindenkor megtudják védeni s a fegyver-szünetben példásan munkálkodni.

Fájdalom, a munkálkodás mindinkább csügged. Fel kartársak! fogjuk kezünkbe pennánkat, a mi fegyverünket, adjunk

bele töltést, nehogy, ha az esetleges veszedelem sarkunkban lesz, ne tudjunk védekezni.

Karoljuk fel egyetlen szaklapunkat a „*Kalauz*“-t, beszél-gessünk egymással szakszerűen, mert ez mindenha jó iskolá-nak bizonyuland be.

Szükségét érezzük ennek mindnyájan s magas színvonalon csak akkor állhat, ha kellőleg támogatjuk.

Buzdítólag irok ugy-e bár t. kartások! Szükségét érez-tem ennek. Kívánom, hogy buzdításom ne téveszsen czélt.

Ne forduljanak el a közlegénytől. Érezzünk e pillanatban együtt s szíveleljük meg a megkezdendő tanév nehézségeit, hogy majdan elmondhassuk: a jól megkezdett dolgunkat be-csületesen be is végeztük.

Herodek Károly.

Gyermekvédők congressusa.

A gyermekvédők nemzetközi congressusa 1899-ben Buda-pesten tartatik meg. A congressus előkészítésére a székes fővárosi tanács megbizásából György Aladár a congressus magyar bizottságának titkára szűkebb értekezletre hívta össze a Budapesten lakó s a gyermekvédelem ügyében érdemeket szerzett nőket s férfiakat, kik előkészülő bizottsággá alakultak s a kiknek nevében György Aladár a Budapesten székelő egye-sületekhez lelkes felhívást bocsátott ki. E felhívásból közöljük a bennünket közelebről érdeklő részt:

„Az emberszeretet ünnepévé kell azt tennünk, hogy világítson és lelkesítsen. Világítson, hogy meglássák a száz-ezrek is a sötétséget, lelkesítsen, hogy felolvadjon a közöny a lelketlen gazdagok és a „nem bánom“-os hatóságok körében. Oly országban élünk, hol a főváros határán túl nem tudott gyöker verni a bölcsődék, gyermekkórházak, szünidei telepek eszméje, hol csak egyetlen egy intézet van a vakok, hülyék és lelenczek számára, hol a kisedek felénél több bimbókorá-ban vész el nyomorútan, hol tehernek tekinti a köznép nagy része az iskoláztatást, s nincs akarat, mely hatásosan ellene szegüljön a nyereszkező szülők s egyes gondatlan mesterem-berek és gyárosok lelketlenségeinek.

Legyen ez a congressus az emberszeretet ünnepé, melyre mint határjelző időpontra, örömmel tekintsen vissza a magyar társadalmi élet jövő történetírója, mely éltető melegét árassza szét a szívekben, hogy ne egyesek, hanem az egész művelt

társadalom siessen megmenteni és nemesíteni az új nemzedéket, mely nemzeti létünk főoszlopa s legdrágább kincse.

Ezek azok a föltételek, melyek szem előtt tartásával akarjuk és óhajtjuk a gyermekvédő congressust megvalósítani. Könyvekben, röpiratokban, élő szóval szándékozunk ismertetni a hazai tevékenységet, gondoskodunk arról, hogy a gyermekvédelem minden egyes kérdését szakértők tanulmányozzák, szakkiállítást fogunk rendezni a nagyközönség okulására, elfogjuk vezetni a külföldről jövő nagyhirű szakembereket intézetünkbe, hogy tőlük tanulhassunk s végül megértve a tanúságokat kötelességünknek fogjuk tartani, hogy kérő szavunkkal forduljunk a kormányhoz, hatóságokhoz, testületekhez és egyesületekhez, hogy a szükségesnek látszó reformokat életbeléptessék.

Mindezekre felkérjük a Budapest területén működő összes hasonczélú egyesületek közreműködését. Nem anyagi áldozatot kérünk, hiszen tudjuk, hogy a legtöbb egyesület saját feladatát is alig képes kellően teljesíteni anyagi erő hiányában, csak azt, hogy a congressus rendezőbizottságában minden egyesület képviselve legyen, hogy így egyetemleges, mindenre felölelő lehessen működésünk.

Kérjük azért a mélyen t. elnökséget, hogy a választmányi ülésből, vagy esetleg elnöki intézkedéssel a fentebb elősoroltakon kívül az egyesület buzgóbb tagjai közül legyen kegyes két-három nőt vagy férfit a nemzetközi gyermekvédő congressust rendező-bizottság tagjaiként kijelölni (a bizottságnak mintegy 200 tagja lesz); azok nevét és lakását alulírott-hoz (VIII., József-körut 10.) mielőbb beküldeni, hogy őket a rendező-bizottságnak már október havában megtartandó alakuló nagy gyűlésére meghívhassuk.

Nem kételkedünk, hogy önök között is lesz munkatársunk. Nem magánérdekért dolgozunk, hanem a gyermekekért. S ki az Önök közül, ki ne tudná, hogy a gyermekszeretet nagy bűbajos erő, mely lánghoz hasonlóan megosztva terjed s elterjedve óriássá lesz? Ez a gyermekszeretet a mi zászlónk. Sorakozzunk alá. Nagy világra szóló dolgot talán nem művelhetünk, de kétségkívül hasznost, melyből áldás fakad s ezer meg ezer gyámoltalan könnye szárad fel.

Fogadja, mélyen tisztelt elnökség, hazafias tiszteletünket s emberbaráti érzelemből származó reményünk ismételt kifejezését.

Budapest, 1897. szeptember 15-én.

A budapesti nemzetközi gyermekvédő congressus előkészítő bizottsága nevében:

György Aladár.

Hazai intézeteink és iskoláink.

A Kaposvárott szervezett siketnéma-iskola, — mely a dunántúli megyék siketnémái számára állítottatott fel — szeptember hóban megnyilik. A pályázati hirdetés, mely jelentkezésre hívja fel az érdekelt szülők gyermekeit, a dunántúli lapokban már megjelent. Magában Kaposvár városában öt tanköteles korú siketnéma gyermek találtatott, a dunántúli tizenegy megye tanköteles korú siketnémáinak száma pedig 554.

Az iskola céljaira való országos gyűjtést, — melyet a dunántúli megyék fő- és alispánjai, valamint országgyűlési képviselői indítanak, a nagymlt. belügyminister úr 47,420/897. számú magas leiratában engedélyezte, a nagymlt. kereskedelmi minister úr pedig 44,450/897. sz. a. kelt magas leiratában elrendelte, hogy pósta-hivatalok az iskola levelezéseit portómentesen kezeljék.

Somogym. vizéki Tallián Gyula főispán — az ügy lelkes támogatója — indítványára az alapítvány tevők sorába lépett.

Az iskola, melynek már 6000 frt tőkije és 6000 frtot érő telke van, a közel jövőben új épületet nyer.

Új siketnéma intézet. Szeptember hóban avatták fel a temesvári új siketnéma intézetet, mely a város, a vallás és közoktatásügyi kormány és egyesek nemes áldozatkészségének tanubizonysága. A felszentelést Desseffy Sándor csanádi püspök végezte, a ki kegyeletes szavakkal emlékezett meg elődje Bonnáz Sándor püspökről, a ki az intézet céljaira 20000 frtot adományozott. Az emberszeretet ezen újabb hajlékának felemelése körül az érdem oroszlánrésze Telbisz Károly-é e nemesszívü emberbarát-é, a kiben a délvidék siketnémái ügyükért lelkesülő jóakarójukat találták fel, továbbá Schäffer Károly-é, az intézet igazgatójáé, a ki pihenést nem ismerő buzgalmat fejtett ki, kért, könyörgött, javasolt, nem rettenve vissza az akadályoktól, míg nem fáradozásait siker koronázta. Legyen az új hajlék mindenkorra gyámola a siketeknek, öröme és büszkesége a létesítőknek.

Külföldi szemle.

A látó vak. New-Yorkban egy vak leány szerencsés operatió folytán látóképességét visszanyerte. Első benyomását ő maga így adta elő: „Unoka nővérem, a kit meglátogattam, Wilson dr. szemorvost ajánlotta s addig beszélt mig elhatároztam, hogy felkeresem, bár semmi reményt nem tápláltam a

sikerhez. Az orvos megvizsgálta szemeimet, anélkül, hogy egy szót szólt volna. A vizsgálat után azt mondá: „Az ön szemén fekete hályog van. Azt hiszem, hogy van remény látásának visszanyeréséhez.“ Nagyon nyugodtan beszélt, de még is azt hiszem, hogy nem értettem meg őt. A megállapított időben a kórházba mentem s magamra erőszakoltam azt a hitet, hogy a legcsekélyebb reményem sem lehet az operáció sikeréhez. Majdnem féltem attól, hogy a sötétség most már el fog oszlani körülöm. De Wilson dr. hangja olyan bizalomkeltő volt, hogy bátorságomat nem vesztettem el. A műtét után szemeim sokáig bekötve maradtak. Egy napon azután leve'te az orvos a kötőt. Összeszorítottam a fogaimat s kinyitottam a szemeimet. Tágas helyiségben voltam s úgy éreztem, mintha visszafelé huztak volna. Azután hirtelen feltűnt valami előttem. Orvosom arcza volt, az első, a mit életemben láttam. De nem olyanak találtam, mint gondoltam. Általában az arcz sokkal nagyobb, de nem olyan szögletes, mint képzeltem. Az orvos nevetett. Az első nevetés, a mit életemben láttam. Szeretném, ha le tudnám írni, a mit ebben a pillanatban éreztem, azt senki el nem képzelheti. A mikor másodszor vették le a kötőt szemeimről, különös tárgyat láttam mellettem, egy széket. Mihelyt megérintek valamit, mindjárt tudom, hogy mi a neve; sokkal könnyebb az ujjakkal megismerni valamit, mint a szemmel. Minden olyan kicsinynek tűnik fel előttem. Előbb nagyon vigyáztam, hogy valaminek neki ne ütődjek, most szinte nevetnem kell azon, hogy milyen kicsiny az asztal és szék is. Ha valamit mutatnak, előbb becsukom a szemeimet s megtapintom, hogy megismerjem micsoda. Nagyon kinevettek, mikor az udvaron nem tudtam a fát megismerni s előbb meg kellett azt tapintanom. Persze nem mindent lehet megtapintani.

(Bl. f. Tb.)

A Németországi siketnéma tanítók szeptember hó 29-étől október 2-ig tartják meg IV. gyűlésüket Dresdában. A gyűlés fontos tárgyai körül vissza térünk még néhányra, ha a gyűlés lefolyásáról közlések jelennek meg. A előadók Németország legjelesebb tanítói, a kiktől nemcsak a német, de az egész világ siketnéma-tanítói tanulhatnak.

Romániában 1895. év végén 2 siketnéma-intézet volt, egy állami s egy államilag segélyezett magán intézet. A siketnémák száma 4142 volt. A statisztika azt mutatja ki, hogy a Kárpátok mentén volt a legtöbb siketnéma, a mi az éghajlat befolyását bizonyítja a siketnémaságra.

A világ siketnéma-intézetei. A Volta-Bureau, mely a siketnémák ügyének minden mozzanatát figyelemmel kíséri,

összeállította a siketnéma-intézetek számát 1895. év végén. E szerint van:

Afrikában	5 intézet,	14 tanító,	72 növendék.
Ázsiában	5	11	198
Ausztráliában	4	24	160
Európában	357	2,676	21,852
Észak Amerikában	100	1.117	10,127
Dél Amerikában	3	13	74

Összesen: 474 intézet, 3,855 tanító, 32,483 növendék.

Ha kisebb iskolákat is hozzászámítjuk, úgy az intézetek száma meghaladja az 500-at.

A siketség öröklékenysége. Az amerikai tanferfiak nagy figyelemmel kísérik a siketség öröklékenységét s statisztikai adatokat gyűjtenek össze ennek a kérdésnek a megvilágítása céljából. A statisztika a következőket mutatja az Amerikában élő siketnémákra vonatkozólag:

A házastársak	A házasság száma	A gyermekek	
		Összes száma	köztük siketn.
Az összes házasságok	3078	6782	588
A szülők siketnémák	2377	5072	429
Egyik szülő siketnéma... ..	599	1532	151
A szülők születéstől siketnémák	335	779	202
A „ később siketültek	845	1720	40
A „ vérrokonok	31	100	30
A „ siketen születtek és siketnéma rokonaik vannak... ..	172	429	130
A szülők később siketültek és siketnéma rokonaik vannak... ..	57	114	11
Mindkét szülő siketen született, de nincsenek siketnéma rokonaik... ..	14	24	1
Mindkét szülő később siketült, de siketnéma rokonaik nincsenek	284	550	2

Vegyések.

20 milliós alapítvány. Nemrégén halt meg Regensburgban Dornberg Ernő gróf, a ki 20 millió márkát hagyományozott különböző jótékony célokra. Ezen célok között van többek között egy menedékház építése is protestáns vakok és siketnémák számára.

Siketnémák esküvője. Ismét egygyel szaporodott a siketnéma házaspárok száma. Bloch Mór lythografus, a mult évi siketnéma bál meghívójának ügyes tervezője, esküdött örök hűséget Heller Gizella, ugyancsak siketnémának. Az esküvőn a vőlegény barátai és ismerősei, a rokonok vettek részt. A szertartás végeztével Dr. Kohn Sámuel főrabbi intézett beszédet az új párhoz.

A **kartársak** szives figyelmét különösen felhívjuk a lapunk végén található hirdetésre. Azon esetben, hogy ha a párisi kirándulásra legalább 10-én jelentkezni fognak, gondoskodni fogunk arról, hogy ugy útközben, valamint Párisban is a siketnémák, vakok és hülyék ügye iránt érdeklődők a megfelelő intézeteket megtekinthessék s ott kellő kalauzolásban részesüljenek. A jelentkezés az utolsó oldalon foglalt nyilatkozattal történhetik, melyet kérünk szerkesztőségünkhöz beküldeni. További felvilágosítással szivesen szolgálunk.

Könyvszemle.

Elmebetegügy, iszákosok menedékhelyei és védekezés a tüdővész ellen. — Jelentés, melyet külföldi tanulmányutjokról bonyhádi Perczel Dezső m. kir. Belügyminister úr ó Nagyméltóságának benyújtottak dr. Chyzer Kornél, ministeri tanácsos, a belügyministerium közegészségi osztályának főnöke, dr. Niedermann Gyula kir. tanácsos, a lipótmezei orsz. tébolyda igazgatója.

Egy fénysugár a sötét éjszakában, melynek világossága mellett szomoruan látjuk szerencsétlen embertársaink ezreinek százanandó sorsát. Ecsetelése a külföld humanismusának, annak a kiváló figyelemnek, melyet az ember embertársa iránt tanúsít, kinek helyzetén segíteni kötelességének ismeri.

Igazán fájó szívvel olvastam el ezt a rendkívül tanulságos jelentést. Fáj az a tudat és bizonyosság, hogy mily kevésre becsüli még nálunk az állam és társadalom az embert. Mondhatnám csak akkor vesz róla tudomást mindakettő, ha saját érdekeit látja általa veszélyeztetve; máskülönben a szerencsétlenség legfeljebb szánalomra indítja, de nem ébreszti fel benne a segély nyújtás vágyát és ösztönét.

Hány ezer meg ezer önmagával tehetetlen kóborol még nálunk, kitéve a tömeg gunyjának; hányat kerget el ajtaja elől a gazdag, undorral vegyes félelemmel nézve le reá; hányat zsákmányol ki a kapzsiság állattá alacsonyítva le, s alamizsnával fizetve munkáját, s mindezt közönsnyel nézi az állam, tehetetlenül és részvétlenül a társadalom.

Milyen óriási, ismeretlen nyomorba enged bepillantást ez a 140 oldalra terjedő jelentés, nyomorba, a mely mert tömegesen

nem mutatkozik, elkerüli a figyelmet. Csak akkor vesznek róla tudomást, ha az ilyen szerencsétlen közveszélyessé válik, ha az anyagi érdekeket fenyegeti. Óh akkor mindenki kész kezét kinyújtani, hogy átszolgáltassa a hatóságnak, mely ártalmatlanná kell hogy tegye, elzárván őt a világ elől sötét négy fal közé. De ha az emberbarát segélyt kér, hogy az ilyen szerencsétlen ember ne a börtön levegőjét szívja öntudatlan tettéért, hanem megfelelő ápolást nyerhessen, óh, akkor a kinyújtott kéz századika nyújt csak alamizsna fillért, a többi a szomszédra tekint s tőle várja az adakozást.

A statisztika eddig csak a megdöböntő számadatokat tárja elénk arról, hogy hány siketnéma, vak, hülye, elmebeteg epileptikus sinylődik hazánkban, arról édes keveset regélhet, hogy hány intézet van ezek számára s minő intézmények szolgálnak a nyomorultak sorsának enyhítésére.

Az állam és társadalom szomorú versenyt fejtenek ki e téren s mai nap nem azt vizsgálhatjuk, melyik tesz többet, hanem melyik kevesebbet. Még eddig az állam van túlsúlyban a társadalom alig-alig, hogy megmozdult s alig, hogy itt ott adta jelét érdeklődésének.

Nem így van ez a külföldön a művelt nyugat államaiban. Még ott sincsenek ugyan teljesen kielégítő állapotok, még ott is vállvetett munkát kell kifejtenie államnak, társadalomnak, de a szerencsétlenek legnagyobb részéről még is történik gondoskodás.

Bizonyítékát szolgáltatja ennek az a jelentés, a melyről jelenleg bővebben akarunk megemlékezni. Bennünket ebben közelebről csak a hülyék ügyére vonatkozó rész érdekel, azért a többit csak megemlítjük.

A tudós szerzők az elmebetegek ápolásának colonialis rendszerben való meghonosítása czéljából látogatták meg a külföldi intézeteket, különös figyelmet fordítva azokra az intézetekre, a melyekben a colonialis részben, vagy egészben keresztül vitetett. Ez utban azon intézményekre is kiterjesztették figyelmüket, a melyek az elmebetegügygyel összefüggenek, bár szorosán nem tébolydák. 23 intézetet látogattak meg és pedig 16 tébolydát, 2 hülyék intézetét, 2 eskórosak intézetét, 2 iszákosok menedékhelyét s 1 sanatoriumot tüdőbetegek számára.

Az intézetek nagyobb része állami, vagy városi, csak az utóbbiak egyesületiek. Az összeállítás így az állami illetőleg törvényhatósági gondosság felé hajlítja a mérleget, de ha meggondoljuk, hogy p. o. magában Berlinben a két városi tébolydán kívül még 25 magán tébolyda is működik, s hogy Németországban az állami és városi hülye intézetek összes száma 8 míg egyesületi és magán intézet 30-at haladja meg, mindjárt szembetűnő előnyben látjuk a társadalmat. (Folyt. köv.)

„BUDAPEST—PÁRIS“

Magyarok társas kirándulása

az 1900. évi Párisi Világkiállításra.

Május, június, július, augusztus, szeptember és október hónapokban 14 napra.

Ezen kulturális mozgalom programjának pontos kivitelét, valamint a befolyt összegek kezelését ellenőrzi a következő bizottság:

ELNÖK:

Toroczko-Szt.-Györgyi

THOROCZKAY VIKTOR báró

a főrendiház titkára.

Dr. Bartos Andor
ministeri s. titkár.

Dr. Gerenday György
pénz. min. titkár.

Igmándy Mihály
író

K. Jónás Ödön
műegyetemi tanár orsz. képr.

Dr. Kovács Gyula
kir. tanácsos, egyemi m. tanár.

Sacellary Mihály
min. oszt. tanácsos.

Dr. Schubert Emil
kir. törvényszéki bíró.

Sturm Albert
a „Budapesti tudósító“
tulaja, és főszerk.

Urányi Imre
nagybirtokos és orsz.
képviselő.

Molnár Viktor
min. oszt. tanácsos közokt. m. kir. min. elnöki
oszt. vezetője, a III. vaskoronarend lovagja.

Dr. Várady Antal
az orsz. magy. szinészeti akadémia
igazgatója.

IGAZGATÓ:

SOMGYI NÁNDOR

(irodalmi és művészeti vállalat)

BUDAPEST, Erzsébet-körút 44. I. em.

Írók, művészek, tanárokból álló párisi 100-as fogadó-bizottság.

Részvételi feltételek.

ÁR.	A folyó évben jelentkezőknek	250 frt
Az 1898.	„ „ „	260 „
Az 1899.	„ „ „	270 „
A kiállítási	„ „ „	280 „

Befizetések havi 8 frt, vagy negyedévi 24 frt, esetleg félévi 48 frtos összegekben a magy. kir. póstatakarékpénztár útján díjmentesen kizárólag a „Belvárosi Takarékpénztár“-hoz 1900. évi január hó végéig teljesen befizetendő.

Az utazás ideje. A Párisban rendezendő ünnepség és kongresszusok megállapítása után minden jelentkező értesítve lesz az egyes hónapok programjáról 1900. januárban és e szerint választhatja meg azon hónapot, melyen utazni óhajt.

Utazás. Külön gyorsvonaton, csak nappal utazva egy fülkében 6–6 személy I. és II. osztályu coupékban.

Ejszaka uton. Az éjt az odautazás alatt Zürichben elsőrendű szállodában pihenve töltjük, egy napi ott tartózkodás után ismét ott töltve az éjt.*

Étkezés uton. Részben a menetrend szerint a vasuti éttermekben előre megrendelt ebéd és vacsora, részben a vonattal menő étkezőkocsiban.*

Érkezés Párisba. Az érkező csoportok rokon testületek és a 100-as fogadó-bizottság által ünnepélyes fogadtatásban részesülnek és a rendelt kocsikon jutnak a szállodába.

Lakás. Elsőrendű, kényelmes szobákban, egyenkint és csakis összetartozók kettésével.

Párisban 8 napi tartózkodás alatt.

Reggeli. A szállodában két fogásból.

Délután. A város középületei és muzeumai megtekintése a 100-as bizottsági tagok vezetése mellett, a megállapított program szerint, kisebb csoportokban. Nagyobb utakon kocsikon.

Ebéd. Fenttartott külön éttermekben, névjegygyel lefoglalt teritéken változó francia menu 5 fogásból *ittallal*.

Détután a kiállítás. A kiállítás megtekintése a vezetők kalauzálása mellett általánosságban és részletekben: Eiffel torony és külön beléptidijasz látványosságok jegyei is díjtalanul rendelkezésre állanak.*

Estebél. 6 és fél órákor mint az ebédnél. 6 fogásból *ittallal*.

Esték. Színházak, mulatók megtekintése fenttartott első rendű helyeken, vagy a kiállítás területén levő ünnepségekben való részvétel.*

Ünnepélyek. Diszfelvonulások, idegen fejedelmek érkezésénél, katonai diszszemlék és népiünnepélyeken, az akadémia, képviselőház diszülésein külön fentartott helyek.*

Congressusok. A különféle tudományos Congressusokról a vonatkozó társadalmi körök értesíttetnek és azokon kívánt részvételt biztosítatik.

Környék. Saint-Cloud és Versailles megtekintése a vállalat költségén.

Párisban már időzöttek részére. A program pontjaira senkire sem kötelezők s kiki szabadon rendelkezhet ideje fölött.

Párisban tovább időzésre. Kik a hat hétig érvényben levő jeggyel Párisban tovább maradnak és azt 3 nappal előbb jelzik, azoknak a kedvezményes lakás és étkezés biztosítottatik.*

Visszautazás. Mint az odautazás 6 héten belül történik a programban jelzett vonalon. Az ut tetszés szerint megszakítható. Egy napi ellátásról szelvény-utalványt szolgáltatunk ki.

Podgyász. Ugy az odautazásnál mint a visszaautazásnál bármily terjedelemben díjmentes.*

Vám. Gondoskodás történik, hogy a vámkezelők részéről zaklatásnak ne legyen kitéve az utas.

Biztosítás. Az utasok 15 napra baleset ellen 5000 koronára biztosítottatnak a hazai Feniére biztosító intézetnél és minden kiránduló csoporttal *kitűnő magyar orcosok* utaznak, kik úgy az uton, mint Párisban minden eshetőségben a vállalat költségén teljesítenek orvosi szolgálatot.

Akadályoztatás a részvételben.

Ha valaki a részvételben akadályozva van, ezt a részvételi hónapja megállapításakor bejelentheti és a jegyét másra átruházhatja, vagy a részvételdíj egy tizedének a költségekre való levonásával — a befizetett összeget a takarékpénztárnál felveheti.

Belépési nyilatkozat.

Alulírott ezennel kinyilatkoztatom, hogy a közzétett prospectus alapján fenti vállalat által rendezendő társas utazásban résztveszek és kötelezem magamat egy részvételi jegyért **250 frt** a folyó hótól kezdve.....frt.....kr. *havi negyed félévi* részletekben (a magy. kir. póstatakarékpénztár útján) a **Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság pénztárához Budapest**, (Koronaherczeg-utca 3.) az 1900. évi január hó végéig befizetni.

Tudomásul veszem, hogy a prospectusban közzétett felügyelő-bizottság a kirándulók összessége képviselőtől felügyeli a befizetett összegek kezelését és a program pontos kivitelét.

Az utazásban való részvétel hónapját jogomban áll az 1900. évi január végéig megállapítani, ugyanekkor jegyemet másra átruházhatom avagy az utazásból visszaléphetek. Utóbbi esetben a vállalat a Belvárosi Takarékpénztár Részvény-Társaság útján a részvételi díj egy tizedrészének levonásával a befizetett összeget visszafizetni tartozik.

Ezen időponton túl visszalépésnek és visszatérítésnek helye ugyan nincs, de az ellenőrző-bizottság méltányos esetben jogosítva van e szabálytól eltekinteni.

Végül tudomásul veszem, hogy a részvételi jegy alapján úgy utazást, podgyászt, lakást, élelmezést, közlekedést, szórakozási és színházi jegyeket a megállapított összegért díjtalanul kapom.

Lakhely..... 1897..... hó..... n.

Folyó szám	Kelet	É	Állás	Lakhely	Darab	Részlet